

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ
ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

12.01.2017 № 1 – р/к

Справа № 2/02-47-15

м. Харків

Про закриття провадження у справі

Адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 2/02-47-15 про порушення ПУБЛІЧНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ ПРОМИСЛОВО – ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК» (надалі – ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК») законодавства про захист економічної конкуренції та подання другого відділу досліджень та розслідувань від 23.12.2016 № 462,

ВСТАНОВИЛА:

За результатами розгляду заяви фізичної особи [REDACTED] від 20.01.2015 (вх. від 22.01.2015 № 203/Ф-20) про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (надалі – Заява), в ході дослідження ринків послуг зі здійснення операцій з приймання готівки на підставі подання другого відділу досліджень та розслідувань від 23.03.2015 № 157 про початок розгляду справи за ознаками вчинення ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки адміністративною колегією Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України прийнято розпорядження від 24.03.2015 № 51- рп/к про початок розгляду справи № 2/02-47-15 (надалі – Справа).

Дії ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» полягають у встановленні завищеного розміру комісійної винагороди здійснюючи операції з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки.

В ході розгляду Справи встановлено наступне.

ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» є юридичною особою та зареєстровано Шевченківською районною у м. Києві державною адміністрацією 26.08.1992, ідентифікаційний код – 00039002, місцезнаходження: пров. Шевченка, 12, м. Київ, 01001.

ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» здійснює свою діяльність на підставі Генеральної ліцензії Національного банку України від 05.10.2011 №1 на здійснення валютних операцій та Банківської ліцензії Національного банку України від 22.06.2012 №1 на право надання банківських послуг, визначених частиною третьою статті 47 Закону України «Про банки та банківську діяльність».

Статут ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» в новій редакції погоджений заступником голови Національного Банку України 04.10.2013 зареєстрований державним реєстратором юридичних

осіб та фізичних осіб - підприємців 08.10.2013 та затверджений загальними зборами акціонерів ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» (протокол від 16.08.2013 № 32). Відповідно до витягу з ЄДРПОУ від 02.02.2015 основним видом діяльності ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» є інші види грошового посередництва (код за КВЕД 64.19).

Згідно з Постановою Національного банку України від 30.05.2014 № 328 ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» є банком.

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» є суб'єктом господарювання.

Дослідження ринків надання послуг зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки, проведено згідно з Методикою визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженою розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (надалі – Методика).

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- послуги зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки;

- суб'єкти господарювання, які надають зазначені послуги в межах пішохідної доступності від Роздрібного безбалансованого відділення № 76, який знаходиться за адресою: вул. Крупської, 15, смт Пісочин, Харківський район, Харківська обл., 62416.

Споживачами послуг зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки відповідно до пункту 1.32 статті 1 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» є особи, з рахунків яких ініціюються перекази коштів або які ініціюють перекази шляхом подання/формування документів на перекази готівки разом із відповідною сумою коштів.

Відповідно до пункту 1.24 статті 1 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» переказ коштів - рух певної суми коштів з метою її зарахування на рахунок отримувача або видачі йому у готівковій формі.

Згідно зі статтею 3 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» кошти існують у готівковій формі (формі грошових знаків) або у безготівковій формі (формі записів на рахунках у банках). Гривня як грошова одиниця України (гривня) є єдиним законним платіжним засобом в Україні, приймається усіма фізичними і юридичними особами без будь-яких обмежень на всій території України для проведення переказів та розрахунків.

Відповідно до пункту 1 Постанови Національного банку України «Про врегулювання питань щодо приймання готівки для подальшого її переказу» від 12.02.2013 № 42, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України від 06.03.2013 за № 372/22904 (надалі – Постанова), операції з приймання готівки в гривнях для подальшого її переказу за допомогою платіжних пристроїв та через пункти приймання готівки (робоче місце працівника, обладнані платіжним пристроєм, який дає змогу ініціювати переказ) здійснюються виключно:

- банки;
- комерційні агенти банків - юридичні особи, які уклали агентські договори з банками;
- небанківські фінансові установи, які відповідно до законодавства України отримали ліцензію відповідного органу на переказ коштів і є платіжними організаціями та/або учасниками платіжної системи та здійснюють свою діяльність відповідно до узгоджених Національним банком України правил платіжної системи.

Послуги зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки не мають еквівалентних товарів - замінників, оскільки споживачі цих послуг не можуть обрати інших послуг на заміну.

Таким чином, товарними межами ринку є послуги зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки.

Територіальні межі ринку надання послуг зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки визначено згідно з розділом 6 Методики шляхом встановлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживачів придбання у роздріб товару є неможливим або недоцільним.

Державними будівельними нормами «Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень» ДБН 360-92, затвердженими наказом державного комітету України у справах містобудування і архітектури від 17.04.1992 № 44, встановлена величина максимально допустимих радіусів обслуговування для відділень зв'язку та філіалів банків - 500 м.

Отже, для споживачів, які знаходяться поблизу певного відділення банку, є недоцільним отримання послуг зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки у відділеннях банків, розташованих на відстані, що перевищує 500 м. від відділення банку, щодо якого визначається монопольне становище.

Внаслідок того, що послуги зі здійснення операцій з приймання готівки є послугами, що користуються значним попитом та необхідні фізичним особам, які проводять розрахунки шляхом переказу готівки для сплати відповідних платежів, суб'єкти господарювання, що мають право надавати такі послуги, мають схильність до локалізації в межах крокової доступності для споживача отримання послуг, оскільки під час вибору місця отримання таких послуг істотними є такі фактори, як:

- час, необхідний споживачам, щоб дістатися до відділення банку;
- розмір транспортних витрат, які несуть при цьому споживачі;
- розташування суб'єктів господарювання, що мають право надавати послуги зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки в межах значної зосередженості в одному місці об'єктів інфраструктури в сфері торгівлі, надання послуг, будівництва, нерухомості, надання послуг, виробничої діяльності адміністративно-територіальної одиниці.

Враховуючи наведене, територіальними межами ринку надання послуг зі здійснення операцій з приймання готівки є територія, обмежена п'ятисотметровою відстанню від Роздрібного безбалансового відділення № 76 ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК», що знаходиться за адресою: 62416, Харківська область, Харківський район, смт Пісочин, вул. Крупської, 15.

В ході розгляду Заяви встановлено, що в межах 500 м. від роздрібного безбалансового відділення ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» № 76, що знаходиться за адресою: 62416, Харківська область, Харківський район, смт Пісочин, вул. Крупської, 15, відсутні інші суб'єкти господарювання, які можуть надавати послуги зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки. Таким чином, конкуренти в зазначених територіальних межах у ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» відсутні.

Отже, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку надання послуг зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки в межах території, обмеженої п'ятисотметровою відстанню від Роздрібного безбалансового відділення ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» № 76, що знаходиться за адресою: 62416, Харківська область, Харківський район, смт Пісочин, вул. Крупської, 15.

Відповідно до протоколу засідання Тарифного комітету ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» від 11.09.2012 № 24 розмір комісійної винагороди за здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки складає 1 % від суми платежу, при цьому мінімальний розмір комісійної винагороди за надання однієї операції складає 15,00 грн.

За наявною у територіального відділення інформацією вартість послуг зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки в межах м. Харкова, в банківських установах, що розташовані в місцях де існує значна конкуренція на ринку, складає близько 7,00 грн.

Дії ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» по встановленню завищеного розміру мінімальної комісійної винагороди при наданні послуг зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, оскільки у такому разі ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК», здійснюючи конкурентну боротьбу з іншими учасниками ринку, намагалося б запропонувати нижчий розмір мінімальної комісійної винагороди, ніж у конкурентів, так як на вибір споживачів впливає ціновий фактор.

Таким чином, завищений розмір мінімальної комісійної винагороди при наданні послуг зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» є необґрунтованим.

За відсутності ефективної конкуренції споживачі мають недостатньо альтернативних каналів отримання послуг зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки в межах території, обмеженої п'ятисотметровою відстанню від Роздрібного безбалансового відділення ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» № 76, що знаходиться за адресою: 62416, Харківська область, Харківський район, смт Пісочин, вул. Крупської, 15, тому фактично сплачують завищений розмір комісійної винагороди за надання таких послуг, які можуть бути встановлені при існуванні значної конкуренції на ринку. Такі дії ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів.

Враховуючи викладене, дії ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК», які полягають у встановленні завищеного розміру комісійної винагороди за здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, а саме дії, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг зі здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого перерахунку через пункти приймання готівки.

Пунктом 2.1.1 протоколу засідання Тарифного комітету ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» від 26.08.2015 № 36 встановлено комісійну винагороду за здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки у розмірі 1 % від суми платежу, при цьому мінімальний розмір комісійної винагороди за надання однієї операції складає 5,00 грн. Отже, порушення припинено.

Враховуючи наведене, адміністративною колегією Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» надано рекомендації від 15.11.2016 № 139-р/к щодо вжиття заходів по усуненню наслідків вищезазначених дій шляхом прийняття розпорядчого документу, яким передбачити встановлення комісійної винагороди за здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки на економічно обґрунтованому рівні.

На виконання рекомендацій листом від 07.12.2016 № 2005-08/09 ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» повідомило, що тарифи за здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки затверджені відповідним протоколом Тарифного комітету для всіх його відділень на економічно обґрунтованому рівні, мінімальний розмір комісійної винагороди за надання однієї операції складає 5,00 грн.

Зазначені тарифи встановлені для всіх відділень ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК», а саме:

- Обласне відділення в м. Харків, що знаходиться за адресою 61003, м. Харків, пл. Павлівська, 10;
- Роздрібне безбалансове відділення № 76, що знаходиться за адресою: 62416, Харківська область, Харківський район, смт Пісочин, вул. Крупської, 15;
- Роздрібне безбалансове відділення № 69, що знаходиться за адресою: 61033, м. Харків, вул. Шевченка, 315.

Отже, рекомендації ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» виконані.

За таких умов, враховуючи, що у територіального відділенні відсутня інформація, яка б свідчила, що дії ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК», які полягають у встановленні завищеного розміру комісійної винагороди за здійснення операцій з приймання готівки в гривнях для подальшого переказу через пункти приймання готівки, призвели до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, чи завдали значних збитків окремим особам чи суспільству, провадження у справі відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» підлягає закриттю.

На подання про попередні висновки у Справі, направлене сторонам разом із супровідними листами від 23.12.2016 № 02-26/2-3644 та 02-26/2-3677. ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК» та заявник заперечень та зауважень не надали.

Враховуючи наведене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 46, 48 і 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, та пунктом 36 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

ПОСТАНОВИЛА:

Закрити провадження у справі № 2/02-47-15

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова колегії

Н.В. Фастова